

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА  
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНО-НАУКОВА УСТАНОВА  
“ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЇ, БЕЗПЕКИ І ПРАВА НАПРН УКРАЇНИ”  
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “ФЕМІДА”  
ЦЕНТР ПРАВОВОЇ ОСВІТИ І НАУКИ  
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПРАВ І БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ  
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ  
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР З ПРАВ ЛЮДИНИ



МІНІСТЕРСТВО  
ОСВІТИ І НАУКИ  
УКРАЇНИ



## **СІМНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ** **Правничо-політичні цінності як фактор** **демократичного розвитку України**

*Матеріали міжнародної наукової онлайн-конференції*

*24-25 листопада 2022 р.*

**КИЇВ**

**Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова**

**2023**

### **Редакційна колегія:**

- Андрущенко В. П.** ректор НПУ імені М. П. Драгоманова, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*співголова Редакційної колегії*);
- Шемшученко Ю. С.** радник при дирекції Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, академік НАН України, академік НАПрН України заслужений діяч науки і техніки України, професор (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Андрусишин Б. І.** завідувач кафедри теорії та історії держави і права, керівник Навчально-наукового центру прав і безпеки людини в інформаційному суспільстві, академік Української академії історичних наук, академік АН ВШ України, академік Української академії політичних наук, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Скрипнюк О. В.** директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Пилипчук В. Г.** директор Державно-наукової установи “Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Бучма О. В.** вчений секретар щорічної міжнародної наукової конференції “Юридичні читання”, член правління ГО “Феміда”, старший науковий співробітник Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, кандидат філософських наук, доцент (*вчений секретар*);
- Пархоменко Н. М.** завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України;
- Бабкіна О. В.** завідувач кафедри політичних наук НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор політичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Вернидуб Р. М.** проректор з навчально-методичної роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Карнаух А. А.** заступник декана з наукової та виховної роботи соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат політичних наук, доцент;
- Лавриненко В. Г.** проректор з міжнародних зв’язків НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор;
- Встрів І. Г.,** проректор з навчально-методичної роботи гуманітарних факультетів НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Гамула І. А.,** проректор з перспективного розвитку та інфраструктури університету, кандидат педагогічних наук, доцент;
- Корець М. С.,** проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарчої роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, професор кафедри загально-технічних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Торбін Г. М.,** проректор з наукової роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, професор кафедри математичного аналізу та диференціальних рівнянь, доктор фізико-математичних наук, професор;
- Оніщенко Н. М.,** заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
- Євтух В. Б.,** декан соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України;
- Огірко Р. С.,** професор кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат юридичних наук, доцент;
- Стеценко В. Ю.** завідувач кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор юридичних наук, професор;
- Токарчук О. В.** доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова, керівник інформаційно-просвітницького центру з прав людини;
- Шитий С. І.,** модератор сайту соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат юридичних наук, доцент.

**Ч 75** СІМНАДЦЯТИ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ. Правничо-політичні цінності як фактор демократичного розвитку України : матеріали міжнародної наукової онлайн-конференції, 24-25 листопада 2022 року / ред. кол. : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, Ю. С. Шемшученко та ін. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2023. – 142 с.

У збірнику вміщені матеріали, в яких розглядаються актуальні проблеми наукових досліджень викладачів, докторантів, аспірантів, студентів закладів освіти та наукових установ України та зарубіжжя, які працюють у галузі юридичних, політичних наук тощо.

3. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_588#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text). (дата звернення: 16.10.2022).
4. Статут Міжнародного військового трибуналу для суду та покарання головних військових злочинців європейських країн осі. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998\\_201](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_201) (дата звернення: 16.10.2022).
5. New report by UN Human Rights shows the shocking toll of the war in Ukraine. Ukraine. URL: <https://ukraine.un.org/en/188268-new-report-un-human-rights-shows-shocking-toll-war-ukraine> (date of access: 16.10.2022).
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року [Електронний ресурс]. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
7. Forcible Transfer of Ukrainians to Russia. Human Rights Watch. URL: <https://www.hrw.org/news/2022/09/01/forcible-transfer-ukrainians-russia> (date of access: 16.10.2022).
8. Конвенція про захист цивільного населення під час війни (укр/рос). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_154#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text) (дата звернення: 16.10.2022).
9. Про Заяву Верховної Ради України “Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні”. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text> (дата звернення: 16.10.2022).

*М. С. Корець,  
проректор Національного педагогічного університету  
імені М. П. Драгоманова,  
доктор педагогічних наук, професор  
(м. Київ)*

## **ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА ПАТЕНТОЗНАВСТВА МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів професійної освіти передбачено вивчення як вибіркової навчальної дисципліни авторське право та патентознавство. Майбутня робота цих фахівців зосереджена на системі професійно-технічної освіти, де здійснюється підготовка виробничих кадрів робітничих професій і тому знання особливостей раціоналізаторства та винахідництва для цього сегменту освітніх послуг є досить актуальним.

Предметом навчальної дисципліни є організаційна структура авторського та патентного права, винахідництва та методи захисту об'єктів промислової власності охоронними документами, що застосовуються в Україні. У процесі вивчення дисципліни “Авторське та патентне право” висвітлюються законодавчі акти України і міжнародне патентне право,

методи розв'язання винахідницьких завдань, а також розглядаються питання проведення патентного пошуку і складання заявок на об'єкти промислової власності.

Правове регулювання інтелектуальної власності включає захист винахідницьких та раціоналізаторських досягнень особистості, зокрема наукові відкриття винаходи у сферах людської діяльності, яка регулюється патентним правом. Розрізняють такі основні об'єкти патентування як: винахід, корисна модель, промисловий зразок. Під винаходом розуміють технічні рішення, що є новим, корисним у господарській діяльності і має практичне застосування, а корисна модель це також нове технічне рішення, що не впливає із існуючого рівня техніки і є промислово придатним. Тоді промисловий зразок є результатом творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання, характеризується будь-яким видом форми, конфігурації, кольору чи сукупності цих елементів, що створює естетичне враження і є промислово придатним.

Структурування змісту цієї дисципліни повинно охоплювати три ключові підрозділи: інтелектуальна власність, організаційна структура та правове регулювання сфери інтелектуальної власності; патентні відносини; авторські правовідносини, кожен з яких має своє змістове наповнення. Зокрема, до першого розділу доцільно включити такі аспекти як: інтелектуальна власність, поняття і зміст, об'єкти, суб'єкти та право інтелектуальної власності, правове регулювання у сфері інтелектуальної власності, національна та міжнародна системи охорони інтелектуальної власності, основні аспекти Закону України “Про авторське право і суміжні права”: об'єкти і суб'єкти авторського права, об'єкти, що не охороняються авторським правом, немайнові і майнові права авторів. Для другого розділу слід включити: регулятори патентних відносин, патент (свідоцтво) та порядок одержання патенту. Права, що випливають з патенту, а також припинення дії патенту (свідоцтва), визнання недійсним прав, особливості правової охорони окремих винаходів, корисних моделей, промислових зразків є вкрай необхідним для обізнаності у питаннях винахідництва майбутніх бакалаврів професійної освіти. Водночас доцільно аргументувати роль винахідництва у прискоренні науково-технічного прогресу. Винаходи, корисні моделі, товарні знаки, промислові зразки, отримання патентів на них – це основний алгоритм у процесі винахідницької діяльності. Внесення раціоналізаторських пропозицій супроводжує творчу діяльність фахівців робітничих та інженерних професій. Знання різновидностей ліцензій та обов'язків ліцензіара та ліцензіата важливо знати для модераторів винахідницького процесу. Патентні дослідження розпочинаються з експертизи, пошуку прототипів, використовуючи патентні бази та етапів

проведення патентного дослідження. При цьому необхідно знати склад документів до заявки на винахід, а саме: заявку, опис винаходу, формулу винаходу, реферат та супровідну документацію.

В додаток до цього студенти повинні бути ознайомлені з комерціалізацією результатів науково технічної творчості молоді, що включатиме продаж ліцензії на винаходи. Стартап проекти, етапи оформлення їх, складання заявки на участь у конкурсі їх презентація вимагає додаткових технічних підготовчих робіт, впровадження винаходу у виробництво потребує участі бізнес партнерів та спонсорів

Третій розділ повинен включати питання виникнення авторського права та юридичні обґрунтування об'єктів і суб'єктів, а також співавторство. Знання суміжних прав; охорона і захист авторського права та суміжних прав, способів захисту порушення прав в Україні досить вагомим підґрунтям є для захисту інтелектуальної власності винахідників та раціоналізаторів.

Паралельно з викладом основного матеріалу необхідно ознайомити студентів з поняттями інтелектуальної власності, як результатом творчої діяльності, а також з фактами еволюції промислової власності, авторського права і суміжних прав. При цьому слід акцентувати увагу на соціально-економічних стратегіях в країнах світового співтовариства, ролі промислової власності в економічному розвитку та авторському праву. Класифікація об'єктів права інтелектуальної та промислової власності повинна стати ключовою позицією при розгляді нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, об'єктів авторського права та суміжних прав. Принципи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, набуття прав на винаходи і корисні моделі, строк дії патенту і дострокове припинення його, а також права власника його і набуття прав на торговельну марку є одним із пріоритетних для реалізації економічних засад інтелектуальної власності, як товар. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності, оцінка власності прав управління правами формують у педагогів професійного навчання основи патентознавчої культури, а захист прав інтелектуальної власності врегульовують юридичні аспекти в системі захисту прав, дії, які визначаються порушенням права, категорії спорів, форми, порядки та засоби захисту права інтелектуальної власності.

Рекомендуємо цей курс розбити на два модулі при загальному обсязі вивчення 30 кредитів. Таким чином нами окреслені вузлові позиції вивчення патентознавства та авторського права в системі підготовки педагогів професійного навчання.

## *Література :*

1. Білоусова Н. О., Гаврушкевич Н. В., Данильченко М. А., Дубняк М. В., Когут Н. Д., Литвин О. В., Ромашко А. С., Цибульов П. М., Юрчишин О. Я. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во “Політехніка”, 2021. 374 с. 5,67 Мб.

*О. В. Макарова,  
кандидат юридичних наук, доцент  
кафедри теорії та історії держави і права  
НПУ імені М. П. Драгоманова;*

*Т. П. Лук'янець,  
студент 3 курсу  
соціально-правового факультету  
НПУ імені М. П. Драгоманова  
(м. Київ)*

## **КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ ЯК ПРОТИРІЧЧЯ УНІТАРНОСТІ УКРАЇНИ**

Уже понад пів року триває повномасштабне вторгнення росії на територію України, однак російсько-українська війна триває набагато довше, і, як відомо, почалася з анексії Кримського півострова. Однією з найпоширеніших юридичних маніпуляцій російської федерації навколо цього злочину є правовий статус Криму в складі України. “Крим міг проводити референдум, оскільки мав статус автономної республіки”, саме так сказано в доповіді “Про легітимність кримського референдуму”, виданим “Постійним Представництвом Республіки Крим за Президента Російської Федерації” [1, с. 28].

Безумовно, жодне виправдання не є підставою для анексії території іншої держави, однак правовий статус Криму в Україні є суперечливим щодо унітарного принципу побудови України, про що мова буде йти далі. Метою нашого дослідження є визначення цих суперечностей, і як вони на нашу думку стали основою для маніпулятивного обґрунтування москвою своїх злочинних дій.

Наявність однієї або декількох автономій у складі унітарної держави безумовно не робить з неї федерації, оскільки за своєю природою вона може бути ускладненою, тобто такою яка містить в собі одну або навіть декілька